

**การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร
บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา**

**Feasibility Study for the Development of the Structure
of the Bachelor of Business Administration Program Community
Business Management Program Faculty of Management Science
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University**

ชเนตตี พุ่มพฤษ / Chanattee Poompruk^๑

วรรณิภา ใจดี / Wannipha Jaidee^๒

^๑อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Lecturer of the Faculty of Management Science, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

^๒อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Lecturer of the Faculty of Management Science, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

รับบทความ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ แก้ไขบทความ ๗ มีนาคม ๒๕๖๓ ตอรับ ๙ มีนาคม ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อาศัยการเชิงคุณภาพ กำหนดกระบวนการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) โดยมีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบ ชี้นำ (Guided Interview) เกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กำหนดให้ข้อคำถาม เหล่านี้มีความสอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนในแต่ละสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์ เพื่อให้ บุคคลที่มีความสำคัญหรือมีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา จำนวน ๑๐ คนจาก ๑๐ โรงเรียน อีกทั้งยังดำเนินการวิจัยเชิงสัมภาษณ์จาก ๓ กลุ่มหลักที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาธุรกิจชุมชน ได้แก่ ๑) ผู้ประกอบธุรกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) บริษัท ประชาธิปไตยสามัคคีพระนครศรีอยุธยา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด และ ๓) หน่วยงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงาน พัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๓ คน และนักศึกษาระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือเทียบเท่า จำนวน ๑๐ ราย เป็นผู้รับสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำการตอบข้อคำถาม อันทำให้มาได้ซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย

ในมิติต่าง ๆ และข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่มีทั้งมิติของความลึกและมิติของความกว้างในเรื่องที่ได้ดำเนินการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) รวมทั้งอีกจำนวน ๑๐๐ คนเข้าร่วมสังเกตการณ์เกี่ยวกับหลักสูตร ก่อให้เกิดแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาขึ้น

คำสำคัญ : การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหลักสูตร สาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน

Abstract

The purpose of this research is to study the feasibility of developing the Bachelor of Business Administration Curriculum. Community Business Management Program Faculty of Management Science Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Relying on qualitative methods to determine the methodology of this research by using interview forms that are in-depth interviews. There are structural designs for questions that can be used in a semi-structured interview or guided interview. Guided interview about curriculum structure for teaching and learning management, Bachelor of Business Administration Program Community Business Management Program Faculty of Management Science Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Assigning these questions to be consistent with each research participant or interviewee in each situation In order to have 10 important or relevant persons, including the administrators of secondary schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya province, from 10 schools, Also conducting interview research from 3 main groups related to community business development, namely 1) Community business operators Community Enterprise in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province 2) Pracharat Rak Samakkhi Ayutthaya (Social Enterprise) Limited. And 3) District Community Development Unit Phra Nakhon Si Ayutthaya Community Development Office, amount 3 persons and 10 students of Mattayom 6 or equivalent, were interviewees. Which is the person who answers the questions. Which gives us a variety of information in various dimensions and practical facts that include both the depth and dimension of the depth in which the In-Depth Interview is conducted, including Another 100 people participated in the course observation. Causing guidelines for the teaching and learning of the Bachelor of Business Administration Program Community Business Management Program Faculty of Management Science Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University established.

Keywords : Feasibility study of curriculum development, Major of Community Business Management

๑. บทนำ

การดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะเวลา ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ที่ได้น้อมนำพระราโชบายด้านการศึกษาในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ - มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ มาเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนให้การศึกษาสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง ๓๘ แห่งที่กระจายตัวทั่วประเทศเป็นหนึ่งในกลไกการพัฒนาท้องถิ่นอย่างทั่วถึง โดยใช้องค์ความรู้เข้าแก้ปัญหาตามความต้องการของชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องศึกษาและเรียนรู้ข้อมูลในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด โดยอาจเข้าร่วมจัดทำ Big Data กับกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้รู้ข้อมูลความต้องการตลอดจนศักยภาพของพื้นที่มากขึ้น สิ่งสำคัญขอให้ได้น้อมนำพระมหากรุณาธิคุณ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ทำให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง จากการประชุมหารือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามยุทธศาสตร์ใหม่ระหว่างผู้แทนที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ทปอ.มรภ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และสำนักงานงบประมาณ ทำให้ทราบว่าขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดประเภทสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อใช้ในการปรับสัดส่วนตัวชี้วัดระดับคณะหรือสถาบันอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ ๑. Research or Global University ๒. Innovative & Entrepreneurial University ๓. Social and Community University ๔. Professional University ในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยังคงจุดเน้นการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามบทบาทหน้าที่หลัก

สำหรับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งอยู่ในภูมิภาคภาคกลาง ที่มีกลุ่มเป้าหมายของโครงการ คือ SMART Farmer SMEs หัวยขบวน วิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์การเกษตร ซึ่งแบ่งพื้นที่ดำเนินการเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม (กลุ่มการผลิต กลุ่มบริการและกลุ่มรวบรวม) ด้านท่องเที่ยว (กลุ่มที่พักโฮมสเตย์ กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม กลุ่มนำเที่ยวและขนส่ง กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน) และด้านอุตสาหกรรม (กลุ่มแปรรูปและกลุ่ม Logistics) จากการสำรวจพบว่า มีผู้ที่ได้รับการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๑๔๓ รายการ จากข้อมูลทั้งหมด ๑๑,๑๑๓ รายการ ซึ่งสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) พบว่าประเทศไทยมีจุดแข็งด้านความหลากหลายของฐานการผลิตที่มีความแข็งแกร่งในระดับโลก ซึ่งประเทศไทยมีส่วนแบ่งในมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการในตลาดโลกร้อยละ ๑.๒ ของโลกและมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมและบริการท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับที่ ๑๓ และอันดับที่ ๕ ของโลกตามลำดับ ส่วนในด้านการผลิตการบริการประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยสร้างความเป็นเลิศในหลายอุตสาหกรรมและบริการ เช่น อาหาร ธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดังกล่าว ที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคบริการและการท่องเที่ยวโดยเสริมสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันในเชิงธุรกิจของภาคบริการที่มีศักยภาพทั้งฐานบริการเดิมและฐานบริการใหม่เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตได้อย่างเข้มแข็ง โดยมีแนวทางการพัฒนาศักยภาพของฐานบริการเดิมให้เติบโตอย่างเข้มแข็ง โดยส่งเสริมการลงทุนเพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจบริการเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการไทยให้สามารถปรับตัวได้ทันต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต พัฒนาระบบรับรองมาตรฐานและกำหนดให้มีมาตรฐานธุรกิจภาคบริการตามมาตรฐานสากล สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาโดยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรม

เพื่อพัฒนาธุรกิจให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ตลอดจนสนับสนุนการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่เหมาะสม เพื่อขยายตลาดสินค้าและบริการทั้งในและต่างประเทศ

ด้วยความสำคัญดังกล่าวหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาธุรกิจชุมชนจึงเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อการผลิตบัณฑิตกลับคืนสู่ท้องถิ่นในการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนให้เกิดการพัฒนาต่อยอดและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามการจัดรูปแบบการเรียนการสอนยังมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการปฏิบัติงานจริงในธุรกิจชุมชน โดยให้นักศึกษาเลือกเรียนตามอัธยาศัยตามความสนใจในศาสตร์เฉพาะทางเลือกด้านธุรกิจชุมชน เพื่อยกระดับความพิเศษในการจัดการเรียนการสอนและสร้างประสบการณ์ทางการเรียนแก่ผู้เรียนสาขาวิชาการพัฒนาธุรกิจชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เรียกว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ และได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป เป็นการจัดกิจกรรมเรียนรู้ภายใต้สมมติฐาน ๒ ประการ (Active Learning) คือ ๑. การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์ ๒. แต่ละคนมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และยังคงไว้ซึ่งความสอดคล้องตามเป้าหมายยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการและว่าด้วยเรื่องนโยบายการยกระดับรูปแบบการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา โดยเป้าหมายยุทธศาสตร์ของประเทศ ยุทธศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา การพัฒนาหลักสูตรจึงมีความสอดคล้องกับความจำเป็นสำหรับการเตรียมพร้อมบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อีกทั้งจากผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาธุรกิจชุมชน

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

๓. ขอบเขตการศึกษา

๓.๑ ขอบเขตเนื้อหา การศึกษาความเป็นไปได้เพื่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชนคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา สำหรับนักเรียนนักศึกษา บุคคลทั่วไป ที่เกี่ยวข้องหรือสนใจในการจัดการธุรกิจชุมชน

๓.๒ ขอบเขตประชากรและกลุ่มเป้าหมาย เป็นการวิจัยเชิงสัมภาษณ์จากผู้บริหารมหาวิทยาลัยจำนวน ๑๐ คน อีกทั้งยังดำเนินการวิจัยเชิงสัมภาษณ์จาก ๓ กลุ่มหลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกิจชุมชน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน บริษัท ประชาธิปไตยสามัคคีพระนครศรีอยุธยา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด หน่วยงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนักศึกษาระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือเทียบเท่า จำนวน ๑๐ ราย เป็นผู้รับสัมภาษณ์ และจำนวน ๑๐๐ คนเข้าร่วมสังเกตการณ์เกี่ยวกับหลักสูตร

๓.๓ ขอบเขตพื้นที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓.๔ ขอบเขตระยะเวลาการศึกษาเวลา ระหว่างพฤษภาคม ๒๕๖๒ ถึง ธันวาคม ๒๕๖๒

๔. คำถามการวิจัย

ความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาควรมีองค์ประกอบและรูปแบบเป็นเช่นไรอย่างไร

๕. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑ นำผลการวิจัยไปสู่การสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้เรียนที่มีความสนใจในศาสตร์สาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชนให้มีโอกาสได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระบบการศึกษาแบบปิดเป็นแห่งแรกในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ

๕.๒ ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพภายหลังจากจบการศึกษาไปแล้ว ทั้งนี้ทั้งนั้น ได้อาศัยการพัฒนาความร่วมมือและการประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาและธุรกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชน รวมทั้งภาคเอกชนที่สนับสนุนและรองรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการในกลุ่มธุรกิจชุมชน

๕.๓ ก่อให้เกิดมิติทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความต่อเนื่องและได้รับความรู้จากประสบการณ์จริงในธุรกิจชุมชน โดยคำนึงถึงคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาและเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก โดยสร้างกลุ่มวิชาเลือกเฉพาะด้านขึ้นเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจชุมชน

๖. วิธีวิทยาการวิจัย

๖.๑ วิธีวิทยาการวิจัย

การกำหนดวิธีการวิจัย (Methodology) ตามโครงการศึกษาวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้กระบวนการวิธีการวิจัยอันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้

๖.๑.๑ การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

สำหรับการกำหนดวิธีวิทยาการวิจัย (Methodology) โดยเบื้องต้นทางผู้วิจัยได้ดำเนินการกระบวนการวิจัย ตามวิธีวิทยาการวิจัย (Methodology) โดยการใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการทบทวนแนวความคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน โดยเริ่มต้นจากการศึกษาข้อความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน สำหรับส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อพิจารณาตามนัยของแนวความคิดในทางปรัชญาความหมายและกระบวนการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนั้น ได้ดำเนินการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการผลงานวิจัยและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งเอกสารทางวิชาการประเภทต่าง ๆ ภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลทางวิชาการที่ได้จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทางเว็บไซต์ต่างๆ

๖.๑.๒ การสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview)

การกำหนดวิธีวิทยาการวิจัย (Methodology) โดยการใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) นั้น ในการกำหนดกระบวนการวิธีการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดให้มีกระบวนการวิธีการวิจัย (Methodology) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth

Interview) โดยมีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided Interview) กล่าวคือเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัย (Methodology) ที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างหรือมีการนำคำสำคัญ (Keywords) มาใช้ประกอบในการชี้นำคำสัมภาษณ์ กล่าวคือ มีการร่างข้อคำถามที่มีลักษณะปลายเปิดที่มีคำสำคัญพร้อมกับลักษณะของข้อคำถามที่มีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะมีการปรับเปลี่ยนถ้อยคำของข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนในแต่ละสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์ เพื่อให้บุคคลที่มีความสำคัญหรือมีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจำนวน ๑๐ คน อีกทั้งยังดำเนินการวิจัยเชิงสัมภาษณ์จาก ๓ กลุ่มหลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกิจชุมชน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน บริษัท ประชาธิปไตย รักสามัคคีพระนครศรีอยุธยา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด หน่วยงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๓ คน และนักศึกษาระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือเทียบเท่า จำนวน ๑๐ ราย เป็นผู้รับสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำการตอบข้อคำถามจากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) อันทำให้มาได้ซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายในมิติต่าง ๆ และข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่มีทั้งมิติของความความลึกและมิติของความกว้างในเรื่องที่ได้ดำเนินการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) รวมทั้งอีกจำนวน ๑๐๐ คนเข้าร่วมสังเกตการณ์เกี่ยวกับหลักสูตร

๖.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้สำหรับวิธีวิทยาการวิจัย (Methodology) อาศัยโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา ตลอดจนผลงานวิจัยประเภทต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลจากการค้นคว้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้ในการกระบวนการสร้างพื้นฐานขององค์ความรู้อย่างบูรณาการในทางวิชาการ เป็นแนวทางประการสำคัญนำไปสู่การสร้างเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) อีกแนวทางหนึ่งนั้น ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) โดยมีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์แบบ กึ่งโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (guided interview) อันเป็นแบบ สัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามที่มีความชัดเจนตายตัว โดยเป็นแต่เพียงการกำหนดแนวข้อคำถาม แบบเปิดกว้างหรือเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

๗. สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาโดยอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้และทำให้สามารถกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรดังต่อไปนี้

๗.๑ หลักสูตรมีจำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า ๑๓๐ หน่วยกิต

๗.๑.๑ โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็นหมวดวิชา ดังนี้

๑) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า ๓๐ หน่วยกิต

๑.๑) วิชาบังคับเรียน ให้เรียน ๓ หน่วยกิต

๑.๒) วิชาเลือกเรียน ไม่น้อยกว่า ๒๗ หน่วยกิต

(เลือกเรียนรายวิชาในแต่ละกลุ่มดังต่อไปนี้อย่างน้อยกลุ่มละ ๓ หน่วยกิต โดยให้มีจำนวนรวมทั้งหมดไม่น้อยกว่า ๒๗ หน่วยกิต)

๑.๒.๑) กลุ่มวิชาภาษา ไม่น้อยกว่า ๙ หน่วยกิต

๑.๒.๒) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต

๑.๒.๓) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ไม่น้อยกว่า ๙ หน่วยกิต

๑.๒.๔) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต

๒) หมวดวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า ๙๔ หน่วยกิต

๒.๑) กลุ่มวิชาเฉพาะด้านบังคับ ให้เรียน ๓๒ หน่วยกิต

๒.๒) กลุ่มวิชาเฉพาะด้านเลือก ไม่น้อยกว่า ๑๕ หน่วยกิต

๒.๓) กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ไม่น้อยกว่า ๗ หน่วยกิต

๓) หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต

หมายเหตุ ให้เรียนวิชาในกลุ่มภาษาอังกฤษไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต

๗.๑.๒ ความหมายของระบบรหัสวิชา

รหัสวิชารายวิชา แต่ละรายวิชาประกอบด้วยตัวเลข ๗ ตัวและมีการกำหนดความหมายของแต่ละหลักไว้ดังนี้
หมวดอักษร ๒ ตัวหน้า

เลขลำดับที่ ๑-๒ หมายถึง หมวดวิชาและหมู่วิชาของสาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน

เลขลำดับที่ ๔ หมายถึง ระดับความยากง่าย หรือชั้นปี

เลขลำดับที่ ๕ หมายถึง เป็นลักษณะเนื้อหาวิชา ได้แก่

เลข ๑ หมายถึง กลุ่มวิชาการบริการธุรกิจชุมชน

เลข ๒ หมายถึง กลุ่มวิชาการบริหาร การจัดการทรัพยากรมนุษย์

เลข ๓ หมายถึง กลุ่มวิชาการขาย การตลาด การผลิต

เลข ๔ หมายถึง กลุ่มวิชากลยุทธ์ การบูรณาการ นวัตกรรม

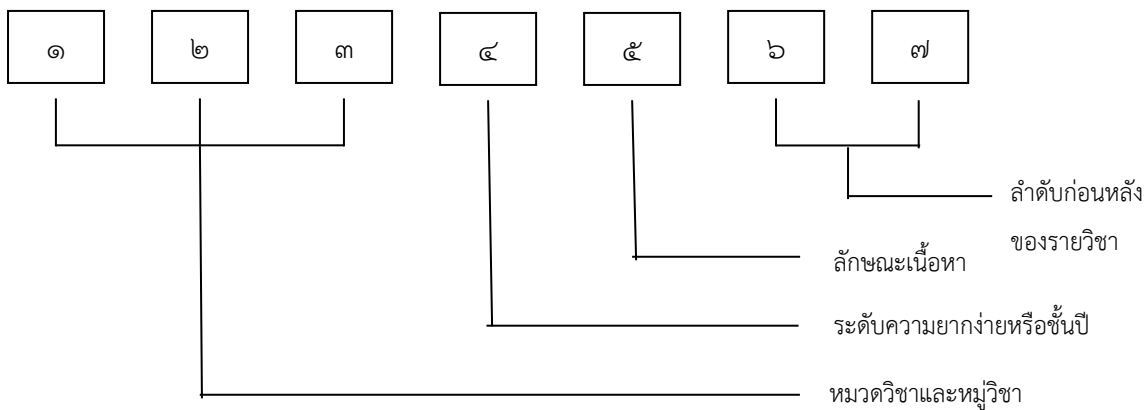
เลข ๕ หมายถึง กลุ่มวิชาการเป็นผู้ประกอบการ โมเดลทางธุรกิจ

เลข ๖ หมายถึง กลุ่มวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเครือข่ายทางธุรกิจ

เลข ๗ หมายถึง กลุ่มวิชาการวิเคราะห์ การพยากรณ์ เทคโนโลยี

เลข ๘ หมายถึง การวิจัย การสัมมนา การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ หัวข้อโครงการ

เลข ๙ หมายถึง กลุ่มวิชาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม

๗.๒ หมวดวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า ๙๔ หน่วยกิต

๗.๒.๑ กลุ่มวิชาเฉพาะด้านบังคับ ให้เรียน ๗๒ หน่วยกิต

๑) กลุ่มวิชาแกน ให้เรียน ๓๐ หน่วยกิต

๓๙๙๑๑๐๑	หลักการตลาด Principles of Marketing	๓(๓-๐-๖)
๓๙๙๑๒๐๑	องค์การและการจัดการ Organization and Management	๓(๓-๐-๖)
๓๙๙๑๓๐๑	การจัดการทรัพยากรมนุษย์และจริยธรรมทางธุรกิจ Human Resource Management and Business Ethics	๓(๓-๐-๖)
๓๙๙๑๔๐๑	หลักการบัญชี Principles of Accounting	๓(๒-๒-๕)
๓๙๙๑๕๐๑	เทคโนโลยีดิจิทัล Digital Technology	๓(๒-๒-๕)
๓๙๙๑๖๐๑	หลักเศรษฐศาสตร์ Principles of Economics	๓(๓-๐-๖)
๓๙๙๒๔๐๑	การเงินธุรกิจ Business Finance	๓(๓-๐-๖)
๓๙๙๒๖๐๑	กฎหมายธุรกิจ Business Laws	๓(๓-๐-๖)
๓๙๙๓๑๐๑	การจัดการเชิงกลยุทธ์ Strategic Management	๓(๓-๐-๖)
๓๙๙๓๒๐๑	การจัดการการดำเนินงาน Operations Management	๓(๓-๐-๖)

	๒) กลุ่มวิชาบังคับเรียน	ให้เรียน	๔๒	หน่วยกิต
๓๖๕๑๒๐๑	การจัดการความรู้ในธุรกิจชุมชน Knowledge Management in Community Business			๓(๓-๐-๖)
๓๖๕๑๓๐๑	การสร้างแบรนด์สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน Branding for Community Products			๓(๓-๐-๖)
๓๖๕๑๔๐๑	กลยุทธ์การขับเคลื่อนธุรกิจชุมชน Strategies for Driving Community Business			๓(๓-๐-๖)
๓๖๕๒๒๐๑	การพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชน Community Business Potential Development			๓(๓-๐-๖)
๓๖๕๒๒๐๒	คุณลักษณะเฉพาะของผู้ประกอบการ Characteristics for Entrepreneurs			๓(๓-๐-๖)
๓๖๕๒๔๐๑	การนำเข้าและการส่งออก Import and export			๓(๓-๐-๖)
๓๖๕๒๔๐๒	นวัตกรรมและการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน Innovation and Community Product Enhancement			๓(๓-๐-๖)
๓๖๕๒๖๐๑	เครือข่ายในธุรกิจชุมชน Networking in Community Business			๓(๒-๒-๕)
๓๖๕๒๗๐๑	พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกิจชุมชน E-Commerce for Community Business			๓(๒-๒-๕)
๓๖๕๓๑๐๑	การพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน Sustainable Community Business Development			๓(๓-๐-๖)
๓๖๕๓๔๐๑	การขนส่งและการกระจายสินค้า Transportation and Distribution			๓(๓-๐-๖)
๓๖๕๓๗๐๑	การจัดการทางการเงินสำหรับธุรกิจชุมชน Financial Management for Community Businesses			๓(๓-๐-๖)
๓๖๕๓๘๐๑	การวิจัยธุรกิจชุมชน Research for Community Business			๓(๒-๒-๕)
๓๖๕๔๘๐๑	การสัมมนาและการออกแบบโครงการทางธุรกิจชุมชน Seminar and Community Business Project Design			๓(๒-๒-๕)

๗.๒.๒ กลุ่มวิชาเฉพาะด้านเลือก ไม่น้อยกว่า ๑๕ หน่วยกิต

ให้เลือกเรียนกลุ่มวิชาเฉพาะด้านเลือกตามที่คุณเรียนสนใจเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งดังต่อไปนี้

๑) กลุ่มธุรกิจชุมชน: ภาคการผลิต

๓๖๕๒๕๐๑ การดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจชุมชนในภาคการผลิต ๓(๓-๐-๖)

Operations of Community Business Groups in the Manufacturing Sector

๓๖๕๒๓๐๑ กิจกรรมทางการผลิต ๓(๒-๒-๕)

Production Activities

๓๖๕๓๓๐๑ กิจกรรมทางการขายผลผลิต ๓(๒-๒-๕)

Sales Activities

๓๖๕๓๓๐๒ กิจกรรมการซื้อ ๓(๓-๐-๖)

Purchasing Activities

๓๖๕๔๔๐๑ การสร้างคุณค่าในการออกแบบการผลิตและกระบวนการผลิต ๓(๓-๐-๖)

Value Proposition in Production Design and Production Processes

๒) กลุ่มธุรกิจชุมชน: ภาคบริการ

๓๖๕๒๒๐๓ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับธุรกิจชุมชน ๓(๓-๐-๖)

Sufficiency Economy Philosophy and Wisdom for Community Business

๓๖๕๒๕๐๒ การดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจชุมชนในภาคบริการ ๓(๓-๐-๖)

The Operations of Community Business Groups in the Service Sector

๓๖๕๓๒๐๑ การพัฒนาบุคลากรสำหรับภาคบริการในธุรกิจชุมชน ๓(๓-๐-๖)

Personnel Development for the Service Sector in Community Business

๓๖๕๓๓๐๓ กิจกรรมภาคบริการในธุรกิจชุมชน ๓(๒-๒-๕)

Activities in the Service Sector in the Community Business

๓๖๕๔๔๐๒ การสร้างประสบการณ์พิเศษสำหรับภาคบริการในธุรกิจชุมชน ๓(๒-๒-๕)

The Creation in Special Experience for the Service Sector in the Community Business

๗.๒.๓ กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ไม่น้อยกว่า ๗ หน่วยกิต

ให้เลือกเรียนกลุ่มวิชาใดวิชาหนึ่งต่อไปนี้

๑) กลุ่มวิชาสหกิจศึกษา

๙๐๑๓๘๐๑ เตรียมสหกิจศึกษา ๑(๔๕)

Pre-Cooperative Education

๙๐๑๔๘๐๒ สหกิจศึกษา ๖(๖๔๐)

Cooperative Education

๒) กลุ่มวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

๓๓๖๕๔๙๐๑ เตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพการจัดการธุรกิจชุมชน ๑(๔๕)

Preparation for Field Experience in the Community Business

๗.๓ หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต

ให้เลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้ว หรือเทียบโอนผลการเรียนตามระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาว่าด้วยการโอนผลการเรียนและการยกเว้นผลการเรียนรายวิชา

๘. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาของการวิจัย เรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้เพื่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) มีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (guided interview) กล่าวคือเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด สามารถสรุปกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์เจาะลึก ประกอบไปด้วย กระบวนการสังเคราะห์ ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร โดยสามารถสังเคราะห์ข้อมูล จากการวิจัยเชิงเอกสาร ตามนัยของแนวความคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลมีผลทำให้เป็นการสร้างโอกาสแก่นักศึกษาให้สามารถนำองค์ความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ โดยพัฒนาความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาที่มีความสนใจในการจัดการธุรกิจชุมชนให้เกิดมิติของการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความต่อเนื่องและมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น โดยภาพรวมการพัฒนาความร่วมมือและการประสานงานดังกล่าวมีความชัดเจนและสอดคล้องกันและมีแนวโน้มที่สอดคล้องกัน โดยคำนึงถึงคุณภาพและมาตรฐานเอกเดียวกันศาสตร์บริหารธุรกิจในสาขาวิชาอื่น ๆ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การจัดสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชนการวัดและประเมินผล การเรียน การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการจัดการเรียนการสอน อันมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. กระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลจากวรรณกรรมเชิงเอกสาร

กระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสารนั้น สามารถสังเคราะห์ ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสารตามนัยของแนวความคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรที่มีขอบเขตการวิจัยบุคลากรซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการสอนในสาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชนมีสาระสำคัญที่ว่าการสร้างความรู้จึงแบ่งได้ ๒ แนวทาง แนวทางแรกเชื่อว่าการสร้างความรู้เป็นกระบวนการสร้างสติปัญญา (cognitive constructivism) ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งแต่ละบุคคลมีการสร้างความรู้ไม่เหมือนกัน ดังนั้นจึงเรียกการสร้างความรู้ในแนวทางนี้ว่าเป็นการสร้างความรู้ของเอกัตบุคคล (individual constructivism) อีกแนวทางหนึ่งเชื่อว่าปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความรู้ ดังนั้น จึงเรียกการสร้างความรู้ในแนวทางนี้ว่า การสร้างความรู้ที่มาจากสังคม (social constructivism) แนวคิดในการสร้างความรู้ทั้ง ๒ แนวทาง มีอิทธิพลต่อการออกแบบการเรียนการสอนใน

ปัจจุบัน แนวคิดการสร้างความรู้ทั้งสองแนวทางมีความแตกต่างกันดังนี้ (Smith & Ragan, ๒๐๐๕, p. ๒๐) นักทฤษฎีการสร้างความรู้ในแนวการสร้างความรู้ของบุคคลมีความเชื่อประกอบด้วย ๑. ความรู้สร้างขึ้นจากประสบการณ์ ๒. การเรียนรู้เป็นผลที่ได้จากการที่บุคคลแปลความหมายของความรู้ และ ๓. การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชิงรุก การแปลความหมายอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ของแต่ละคน การเรียนรู้ตามแนวคิดนี้ เน้นที่กระบวนการทางสถิติ ปัญหาของแต่ละบุคคล และมีทัศนะต่อการเรียนรู้ว่าเป็นเรื่องของการจัดระเบียบของสติปัญญาใหม่ “learning as a matter of cognitive reorganization” (Duffy & Cunningham, 1996) ในที่นี้จะได้กล่าวถึง หลักการของการออกแบบการเรียนการสอน การประยุกต์หลักการไปสู่กระบวนการออกแบบการเรียนการสอน และรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนที่อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการสร้างความรู้

๒. หลักการออกแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้

การออกแบบการเรียนการสอนที่นำเอาทฤษฎีการสร้างความรู้มาใช้นั้นจะผสมผสานแนวคิดการสร้างความรู้ทั้งสองแนวเข้าไว้ในการออกแบบ เนื่องจากสภาพการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงนั้นแม้ว่าผู้เรียนแต่ละคนจะสร้างความรู้บนพื้นฐานประสบการณ์ของตนเอง ความรู้ที่สร้างขึ้นนั้นก็ได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ผู้เรียนเป็นสมาชิกอยู่ดี อีกทั้งสภาพการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียนนั้นผู้เรียนจะต้องทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอันเป็นสภาพปกติของการเรียนการสอนในปัจจุบัน ดังนั้นการออกแบบการเรียนการสอนจึงควรนำหลักการทั้งสองแนวทางมา ใช้ร่วมกันซึ่งสรุปเป็นหลักการพื้นฐานได้ดังนี้

๑. การเรียนรู้เป็นผลจากการแปลความหมายของประสบการณ์ส่วนบุคคล
๒. การเรียนรู้เป็นประสบการณ์เชิงรุกเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่เป็นจริงและผู้เรียนมีความเกี่ยวข้อง
๓. การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอันหลากหลาย

นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้ที่อยู่ในบริบทที่เป็นชีวิตจริง ทฤษฎีการสร้างความรู้ส่งเสริมการเรียนและการฝึกฝนในบริบทที่เป็นชีวิตจริง ซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจและสร้างการจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมการถ่ายทอดและการประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาในสภาพจริง สมิทและราแกน (Smith & Ragan, 2005) เรียกแนวทางการเรียนการสอนประเภทนี้ว่า “Anchored Instruction” ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวการสอนนี้ คือ การเรียนรู้ที่เป็นสภาพจริง หลักการของการสอนตามแนวทางนี้ก็คือกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องยึดอยู่กับเรื่องราวที่ผู้เรียนให้ความสนใจ เช่น นิทาน การผจญภัย เหตุการณ์ ปัญหา หรือประเด็นที่ผู้เรียนสนใจ สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนต้องมีย่างพร้อมมูลเพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจสืบค้นเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา ผู้เรียนใช้วิธีทำงานกลุ่มแบบร่วมมือรวมพลังเพื่อสร้างความรู้และแก้ปัญหา แบรินส์ฟอร์ด (Bransford, 2013) กล่าวถึง “anchored instruction” ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน เนื่องจากในปัจจุบันคอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์สารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกันได้โดยผ่านอุปกรณ์การเชื่อมต่อต่าง ๆ และสามารถจำลองสถานการณ์จริงมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้โดยไม่ต้องรอให้เกิดเหตุการณ์จริง ตัวอย่างโปรแกรมการศึกษาที่สร้างขึ้นตามแนวคิดนี้ซึ่งใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ ได้แก่

- ๑) “Jasper Woodbury Problem Solving” เป็นโปรแกรมผจญภัยเพื่อเรียนรู้ความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ และการนำความคิดรวบยอดคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหา

๒) “Young Sherlock Holmes” เป็นโปรแกรมที่เรียนรู้ทักษะการเชื่อมโยงสาเหตุและผล การเรียนรู้สภาพชีวิตของชาวอังกฤษในยุควิกตอเรีย ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการอ่านจับใจความและเรียนรู้ประวัติศาสตร์ การเรียนรู้ตามสภาพจริง เช่น ปัญหาในชีวิตประจำวัน สถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคม สภาพเหล่านี้มีลักษณะที่ซับซ้อน มีสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องมากมายทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและไม่เกี่ยวข้อง ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่ครูนำปัญหาจริงมาดัดแปลง และทำให้ง่ายขึ้นโดยตัดมาเป็นส่วน ๆ ไม่ได้เชื่อมโยงกับบริบท การค้นหาและระบุปัญหา ตลอดจนการแก้ปัญหาตามสภาพจริงขึ้นกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง เช่น ความเชื่อและค่านิยมของผู้เรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ กับผู้อื่น อย่างไรก็ตามเราก็สามารถจำลองกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริงมาใช้ได้โดยใช้ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์

๓. การเรียนรู้เป็นผลจากการสำรวจของมุมมองที่หลากหลาย หลักการนี้มีรากฐานมาจากแนวคิดของไวท์เฮดซึ่งกล่าวว่า การสร้างความรู้มีพื้นฐานมาจากสังคมและวัฒนธรรมที่บุคคลเป็นสมาชิก ดังนั้นองค์ประกอบสำคัญของ การออกแบบการเรียนการสอนจึงเน้นสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบรวมพลัง เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้สำรวจและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นของสมาชิกในสังคมอย่างหลากหลาย เพื่อนำไปสู่การประนีประนอมความคิดเห็นและหลอมรวมเป็นความคิดของตนเอง

๓.๑ สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายลักษณะ และตัวแทนของความรู้จากความคิดรวบยอดและกรณีศึกษาที่แตกต่างกัน สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้นี้ให้มุมมองและสารสนเทศที่สมบูรณ์ เช่น มีเครือข่ายความรู้ ปัจจัยนำเข้ามาจากแหล่งข้อมูลหลากหลาย สามารถตีความการสอนได้หลากหลาย

๓.๒ สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบรวมพลัง ช่วยส่งเสริมผู้เรียนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันสะท้อนการรับรู้ การเรียนรู้แบบรวมพลังไม่ใช่เพียงแค่แบ่งงานกันทำและนำไปสรุปร่วมกัน แต่หมายถึงการให้ผู้เรียนได้พัฒนา เปรียบเทียบ เข้าใจมุมมองที่หลากหลายในประเด็นต่าง ๆ ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบรวมพลังจึงได้แก่ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปราย การโต้เถียง การสะท้อน และการประนีประนอมความคิดเห็น สิ่งแวดล้อมนี้อาจเกิดขึ้นภายในกลุ่มเล็ก ๆ หรือการจัดชุมชนแห่งการปฏิบัติ ซึ่งสามารถสร้างได้จากสิ่งแวดล้อมอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ห้องสนทนาทางเครือข่ายออนไลน์ เป็นต้น เรื่องที่นำมาเรียนรู้อาจเป็นประเด็นความสนใจส่วนตัว การเรียนรู้ในลักษณะนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ข้ามกลุ่ม การพัฒนาทางปัญญาเกิดจากการส่งต่อจากความคิดหนึ่งสู่ความคิดหนึ่ง จากความคิดสู่เครื่องมือและจากเครื่องมือสู่ความคิด อย่างไรก็ตาม กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ กระบวนการออกแบบการเรียนการสอน มีขั้นตอนที่สำคัญ ๓ ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ การออกแบบกลวิธีการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนได้นำหลักการของการสร้างความรู้ไปใช้ในการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ การวิเคราะห์มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าไปใช้ในการออกแบบ ซึ่งกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบและการออกแบบตามแนวคิดการสร้างความรู้มีความแตกต่างในการวิเคราะห์ในสิ่งต่อไปนี้

๑.๑ การวิเคราะห์เป้าหมายการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบเน้นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจง และแตกเป้าหมายการเรียนรู้เป็นจุดประสงค์ย่อย ๆ ที่เรียกว่าจุดประสงค์นำทาง

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหา ทักษะ และเจตคติ ตลอดจนขั้นตอนการเรียนการสอนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดภาระงานย่อย ๆ สำหรับให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้เนื้อหาที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ ทฤษฎี ทักษะ และเจตคติตามเป้าหมายของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ส่วนการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการสร้างความรู้ขึ้นเนื่องจากมีความเชื่อว่าความรู้มาจากการสร้างไม่ใช่การรับ ดังนั้นจึงกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้แบบทั่วไป และแทนที่จะวิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้เพื่อจำแนกเป็นเนื้อหาย่อย ๆ ให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กันดังที่นักออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบแต่นักทฤษฎีการสร้างความรู้จะพิจารณาว่าผู้เรียนที่มีความรู้ประเภทนั้นต้องทำอะไรได้ในสภาพจริง ดังนั้นการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการสร้างความรู้จะเน้นการวิเคราะห์บริบทการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาการเรียนรู้ โดยพิจารณาว่าในสิ่งแวดล้อมจริงนั้นมีความรู้ ทักษะและความซับซ้อนของปัญหาเป็นอย่างไร การวิเคราะห์นี้เพื่อช่วยในการจัดเตรียมแหล่งข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา หรือวิเคราะห์ความคิดรวบยอดที่สัมพันธ์กับปัญหาตามสภาพจริง ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของตนเองในการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่เป็นสภาพจริง เป้าหมายการเรียนรู้จึงเป็นเป้าหมายเฉพาะตนที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นเองไม่ใช่เป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มซึ่งผู้สอนเป็นผู้กำหนดให้

๑.๒ การวิเคราะห์ผู้เรียน การออกแบบการเรียนการสอนทั้งสองแนวคิดมีการวิเคราะห์ผู้เรียน แต่การออกแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเน้นการวิเคราะห์คุณลักษณะสำคัญที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบรรลุจุดประสงค์ การเรียนรู้เฉพาะ ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไป เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ อาชีพ และภูมิสำเนา เป็นต้น แบบการเรียนรู้ ทักษะและความรู้ที่มีมาก่อน แต่นักออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการสร้างความรู้สนใจมุมมองของผู้เรียนเป็นรายบุคคลก่อนเข้า ร่วมการเรียนรู้มากกว่าคุณลักษณะของกลุ่มผู้เรียนหรือพื้นฐานที่มีมาก่อนของผู้เรียน ที่สำคัญคือความตระหนักของผู้เรียนที่มี ต่อความรู้ของตนเองและความสามารถในการกระบวนการสร้างความรู้

๒.การออกแบบกลวิธีการเรียนรู้ กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและการออกแบบ การเรียนการสอนตามแนวคิดการสร้างความรู้ต่างเห็นความสำคัญของการเลือกกลวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับ การเรียนรู้ของผู้เรียน ริชี เคลนและเทรซี (Richey, R., et al. 2011, p. 135-138) ได้สรุปกลวิธีการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการสร้างความรู้ไว้ ดังนี้

๒.๑ การเรียนรู้จากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เรียน (Cognitive Apprenticeships) โดยพยายามจัดสภาพแวดล้อมที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นเป็นอย่างดี หรือที่เรียกว่าเป็นผู้ทรง ภูมิความรู้แทนที่จะเรียนกับผู้รู้ทั่ว ๆ ไปจากการเรียนการสอนธรรมดา นอกจากนี้ควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการทำงานในสภาพจริง ครูผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน และทำหน้าที่ได้เหมือนกับโค้ชที่รู้จัก รู้จริงที่สามารถชี้แนะ การ ปฏิบัติให้กับผู้เรียนได้ด้วย มิใช่เพียงการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น

๒.๒ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) หรือ PBL เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากปัญหาจริงที่เกิดขึ้น ดังนั้นจึงมีความซับซ้อนเพราะไม่ใช่ปัญหาที่สร้างขึ้นมาเพื่อการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายแน่นอนซึ่งผู้สอนเป็นผู้สร้างซึ่งมีการดัดแปลงให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงนั้นมัก ไม่มีโครงสร้างชัดเจน การเรียนรู้แบบ PBL ครูทำหน้าที่ ดังนี้

๑) สร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการศึกษาและการค้นพบของผู้เรียนโดยเตรียมแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ให้ผู้เรียนใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาหลักฐานความรู้เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา

๒) ตั้งคำถามที่ช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจปัญหาได้อย่างชัดเจน และชี้ชวนให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถามที่น่าสนใจหรือท้าทายเพื่อนำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบ เพราะหลักการเรียนรู้ที่สำคัญก็คือ การตั้งคำถามที่ถูกต้องมีความสำคัญกว่าการหาคำตอบ

๓) ครูช่วยให้ผู้เรียนสามารถถอดบทเรียน (Reflection) จากสิ่งที่ได้เรียนรู้เพื่อสรุปเป็นสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น การเรียนการสอนจะต้องจัดให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ข้อมูล หลักฐานต่าง ๆ ด้วยเหตุผลได้เปรียบเทียบ ประเมินความเห็นต่าง ๆ ที่เป็นข้อโต้แย้ง การแปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ และนำมาประมวลให้เป็นข้อสรุปของสารสนเทศที่ได้จากการวิเคราะห์และพิจารณาอย่างถี่ถ้วนที่ใช้ในการตอบปัญหา การเรียนในลักษณะนี้ไม่มีคำตอบตายตัว แต่ผู้เรียนฝึกการใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ ลึกซึ้งถี่ถ้วนและฝึกการคิดอย่างสร้างสรรค์ ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย มีคุณค่าเพราะคำตอบเกิดจากการสร้างของผู้เรียน

๒.๓ การใช้เทคนิคชี้แนะช่วยเหลือ คำว่า “การชี้แนะช่วยเหลือ” (Scaffolding) เป็นคำศัพท์ที่วูดและคณะนักจิตวิทยากลุ่มพุทธินิยม (Wood, D., et al. 1976) เป็นผู้นำมากล่าวถึงเป็นคนแรกเกี่ยวกับบทบาทของครูในการส่งเสริม ช่วยเหลือในระหว่างกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของตน และหลักการนี้สอดคล้องกับแนวคิดของไวทือทสกี ที่อธิบายเกี่ยวกับบทบาทของครู ผู้ใหญ่หรือผู้มีความรู้มากกว่าในการช่วยเหลือผู้เรียนที่อยู่ในช่องว่างของพัฒนาการระหว่างสิ่งที่ผู้เรียนรู้หรือสามารถทำได้ด้วยตนเองตามลำดับกับสิ่งที่ผู้เรียนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้หรือสามารถทำได้เมื่อได้รับการชี้แนะช่วยเหลือจากผู้รู้ ระยะห่างนี้เรียกว่า ZPD (Zone of Proximal Development) การชี้แนะช่วยเหลือจึงหมายถึงการช่วยผู้เรียนให้ข้ามพ้นช่องว่างนี้ไปได้ซึ่งเป็นการขยายความสามารถของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้น โดยให้ความช่วยเหลืออย่างเพียงพอ การชี้แนะช่วยเหลือนี้ต้องทำในลักษณะท้าทายและให้อิสระผู้เรียนในการคิดการชี้แนะช่วยเหลือนี้ทำได้หลายลักษณะ เช่น การอธิบาย การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง การใช้คำถาม การให้เอกสารแนะนำการให้ขอบเขตของเนื้อหาเพื่อส่งเสริมความเข้าใจสาระความรู้ การบอกแหล่งเรียนรู้ การให้คำปรึกษา จัดให้มีการชี้แนะเป็นรายบุคคล เป็นต้น

ตารางที่ ๑ ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

แนวทาง การพัฒนาหลักสูตร	สภาพการณ์ปัจจุบันของระบบการจัดการเรียน
	การออกแบบหลักสูตรให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน
	การกำหนดคุณสมบัติในการเข้าศึกษาต่อของผู้เรียน
	กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน
	การสร้างเครือข่ายภาคีความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน
	การสร้างอาชีพภายหลังจบการศึกษา
	สภาพการณ์ปัจจุบันของระบบการจัดการเรียนในสาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน
	การออกแบบหลักสูตรให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน
	การกำหนดคุณสมบัติในการเข้าศึกษาต่อของผู้เรียน

ตารางที่ ๑ ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (ต่อ ๑)

แนวทาง การพัฒนาหลักสูตร	แผนการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียน
	การกำหนดปฏิทินภาคการศึกษาเฉพาะสำหรับผู้เรียน
	สื่อสำหรับการเรียนการสอนที่เหมาะสม
	รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม
	การเทียบโอนรายวิชา/ประสบการณ์ความรู้จากระดับปวช.หรือเทียบเท่า
	การสร้างความร่วมมือกับองค์กรด้านธุรกิจเพื่อสนับสนุน
	การจัดการการเรียนการสอนภาคปฏิบัติให้เหมาะสมแก่ผู้เรียน
	หน่วยกิตรวมของหลักสูตร
	การออกแบบโครงสร้างรายวิชา
	แนวทางที่ดีในการจัดทำแผนที่การกระจายความรับผิดชอบ (Curriculum Mapping) ในรายละเอียดของหลักสูตร
	การสร้างความร่วมมือในเชิงพันธมิตรองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เทียบเท่ากับบุคคลทั่วไป
	การบูรณาการทางการศึกษาเฉพาะสำหรับผู้เรียน
	การสร้างมาตรฐานแก่หลักสูตร
	แผนการจัดการเรียนการสอนต่อเนื่องในมหาวิทยาลัย
	กำหนดรายวิชาที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทางความคิด จิตสำนึกที่ดีคุณธรรมจริยธรรม
	รูปแบบการจัดการเรียนการสอน
	การจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน

๙. เอกสารอ้างอิง

- Bransford, J. D. (2013). *The Jasper Project: Lessons in curriculum, instruction, assessment, and professional development*, Routledge.
- Duffy, T. M. and D. J. Cunningham (1996). "7. Constructivism: Implications for the design and delivery of instruction."
- Moody, J. A., et al. (2005). "Critical shear stress for erosion of cohesive soils subjected to temperatures typical of wildfires." 110(F1).
- Smith, P. and T. Ragan (2005). *Foundations of Instructional Design*. In, *Instructional Design*, NJ: John Wiley & Sons Inc. p17-37.
- Spector, J. M. J. S. l. e. (2014). "Conceptualizing the emerging field of smart learning environments." 1(1): 2.
- Richey, R., et al. (2011). "Chapter 8: Constructivist design theory."
- Wood, D., et al. (1976). "The role of tutoring in problem solving." 17(2): 89-100.